

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/826/2017.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 35.M.4350/2013/28. számú és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.I.10.105/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27 §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé.
- [2] Az indítványozó kérelmében a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 35.M.4350/2013/28. számú és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.I.10.105/2016/5. számú ítéletei alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint a Kúria fenti számú ítélete végrehajtásának felfüggesztését kérte.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben megállapított tényállás szerint az indítványozó (az alapper alperese) a (perben részt vevő tizenkettő) felperesek munkáltatója volt. A felperesek munkavégzésüket budapesti munkavégzési helyen határozott, illetve határozatlan időtartamú munkaviszonyban látták el, munkaszerződésük szerint „a bérfizetés napja a tárgyhónapot követő hónap 7. napja”. 2013. augusztus 16-án alperes az egyiptomi politikai – vis maior – helyzetre tekintettel beszüntette az utazásszervezési tevékenységét, majd törvényes képviselője útján, 2013. augusztus 22-én tájékoztatta a felpereseket augusztus havi munkabérük kifizetésének bizonytalanságáról. A felperesek állítása szerint az alperes törvényes képviselője azt a tájékoztatást adta a dolgozók részére, hogy munkabér kifizetésére tőle ne számítsanak, azt majd az „állambácsi” fizeti ki. A felperesek 2013. szeptember 10-én fizetési felszólítást küldtek az alperesnek, eredménytelenül, így 2013. szeptember 18-án azonnali hatállyal megszüntették munkaviszonyukat a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 78. §-ának (1) bekezdés a) pontjára alapítottan azon indokolással, hogy a munkáltató nem tett eleget munkabér fizetési kötelezettségének. A felperesek munkaszerződése szerint „a

bérfizetés napja a tárgyhónapot követő hónap 7. napja”, az Mt. 157. § (1) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy a munkabért a tárgyhónapot követő hónap 10. napjáig kell megfizetni. A munkáltató a 2013. augusztus havi munkabér fizetési kötelezettségének a munkaszerződésben, illetve a törvényben előírt időpontig a fizetési felszólítás ellenére sem tett eleget, és mivel alperes utazásszervezési tevékenységét beszüntette, a munkabér megfizetése a jövőben sem volt várható. Az alperes 2013. szeptember 23-án kelt levelében arról tájékoztatta a felpereseket, hogy az azonnali hatályú felmondásukat jogellenesnek tekintti, annak indokai „túlnyomó részben nem valósak és okszerűek”. Az alperes 2013. október 9-én csődeljárás iránti kérelmet nyújtott be, ezt követően, 2013. december 6-án vételi bizományosi szerződést kötött a Titán Faktor Pénzügyi Szolgáltató Zrt.-vel a munkavállalói követelések megvásárlása érdekében. A felperesek 2013. augusztus és szeptember havi munkabérüket 2014 januárjában kapták meg.

- [4] 1.2. Az első fokon eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt a felperesek módosított keresetükben az azonnali hatályú felmondásuk jogszerűségének megállapítását, ezáltal a felmondási időre járó távolléti díjuk, végkielégítésük és szabadságmegváltásuk megfizetését kérték. Az alperes ezzel szemben a kereset elutasítását kérte, azzal érvelve, hogy a bérfizetés elmaradása a kialakult egyiptomi politikai helyzet, mint vis maior miatt következett be, nem pedig az általa okozott szándékos vagy súlyos gondatlan kötelezettségszegés miatt.
- [5] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 35.M.4350/2013/28. számú ítéletével megállapította, hogy a I-II-VII-VIII-IX-X-XII. rendű felperesek azonnali hatályú felmondása jogszerű volt, követeléseik az Mt. 70. § és 77. § alapján alaposak. (A bíróság a III-IV-V-VI-XI. rendű felperesek vonatkozásában a pert jogerős végzésével megszüntette.) Az elsőfokú ítélet indokolása szerint az alperes munkabér-fizetéssel való késedelembe esése lényeges kötelezettségszegésnek minősül, mivel annak rendszeressége és kiszámíthatósága a megélhetést szolgálja. Az elsőfokú bíróság ítélete kötelezte az alperest a felperesek részére a felmentési időre járó távolléti díj és végkielégítés megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [6] 1.3. Az indítványozó, azaz az alperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Mf.680.313/2015/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezett részében megváltoztatta, és az I-II-VII-IX-X-XII. rendű felperes keresetét elutasította. A Törvényszék indokolásában előadta, hogy a felperesek munkaszerződésében rögzített bérfizetési határidő és az azonnali hatályú felmondás napja között eltelt időszak (mindössze tizenegy nap) nem tekinthető jelentős mértékű kötelezettségszegésnek, ezért a felperesek azonnali hatályú felmondása nem jogszerű. Megítélése szerint a jogszerűség megállapításához a felpereseknek azt kellett volna bizonyítaniuk, hogy a fennálló körülmények és az ügyvezető által elmondottak szerint alappal nem számíthattak munkabérük kifizetésére.

- [7] 1.4. Az I. rendű, a II. rendű, a VII. rendű, a VIII. rendű, a IX. rendű, a X. rendű és a XII. rendű felperes a Kúriához benyújtott felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő új határozat meghozatalát, mivel álláspontjuk szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 206. § (1) bekezdését, a Pp. 221. § (1) bekezdését, valamint az Mt. 42. § (2) bekezdés b) pontját és a 78. § (1) bekezdés a) pontját.
- [8] A Kúria Mfv.I.10.105/2016/5. számú ítéletében – nem érintve a másodfokú bíróság ítéletének felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét – a másodfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, míg az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A felülvizsgálati ítélet indokolása szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú eljárás bizonyítékait tévesen értékelte. Indokolásában megállapította, hogy „állambácsi fizet részükre” kifejezés nem volt bizonyítva, a per eldöntése szempontjából nem volt jelentősége. Az ugyanis bizonyított, hogy a munkavállalókkal az alperes közölte tevékenységének beszüntetését, továbbá azt, hogy nem ígért részükre bérfizetést, míg a felperesek által szeptember 10-én írt fizetési felszólításra az alperes egyáltalán nem válaszolt. Kifejtette továbbá, hogy a munkáltató egyik leglényegesebb kötelezettsége a munkabér kifizetése, mely kötelezettségének alperes nem tett eleget. Ugyanakkor munkavállalóinak nem nyújtott megfelelő tájékoztatást a fennálló helyzet rendezése kapcsán, sem az elszámolást, sem az alperesnél fennálló jogviszonyukat tekintve, hanem bizonytalan helyzetben tartotta őket. A Kúria – az elsőfokú bírósággal egyetértve – azt az álláspontot képviselte, hogy ezek alapján akár egy napos fizetési késedelem is megalapozhatja a jogviszony azonnali hatályú megszüntetését.
- [9] 2. Az indítványozó ezt követően a fentiekben ismertetett elsőfokú és kúriai ítélet ellen az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt nyújtott be Alkotmánybírósághoz. Nézete szerint a kifogásolt döntések sértették az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdését, mivel a Kúria az eltérő joggyakorlat észlelését követően annak egységesítése céljából nem indított jogegységi eljárást. Alaptörvény-ellenesnek vélte továbbá a támadott döntéseket abban a vonatkozásban is, hogy jogszerűnek minősítették a felperesek azonnali hatályú felmondását, holott ezzel felperesek megsértették az Alaptörvény XVII. cikk (1) bekezdésében foglalt, a munkavállaló és munkáltató közötti együttműködési kötelezettséget. Az Alaptörvény 28. cikk sérelmét az Mt. 78. § (1) bekezdés a) pontjának a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság és a Kúria döntésében megfogalmazott bíróság általi értelmezésében látta az indítványozó, álláspontja szerint ugyanis az a józan észnek, a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt nem szolgál. Alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét arra hivatkozással állította, hogy a döntést hozó bíróságok az indítványozó által kifejtett indokok ellenére nem indítottak jogegységi eljárást a jelen alkotmányjogi panasszal érintett kérdésben kialakult eltérő ítélkezési gyakorlat egységesítése céljából.

- [10] Az Alkotmánybíróság Főtitkárának felhívásra figyelemmel az indítványozó indítványkiegészítéssel élt, amelyben az eredeti indítványában előadott indokolásán túl további alkotmányjogi érvelést nem terjesztett elő.
- [11] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva – mindenekelőtt – azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek. Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okoknál fogva nem fogadható be.
- [12] 3.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ára alapozza, melynek a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozó a kifogásolt bírói döntés folytán az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése, 28. cikke, továbbá a XVII. cikk (1) bekezdése sérelmét is állítja. Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése felhatalmazza a Kúriát a bíróságokra nézve kötelező jogegységi határozat meghozatalára, míg az Alaptörvény 28. cikke a bíróságoknak címzett jogértelmezési szabály, amely szintén nem biztosít alanyi alkotmányos jogokat, csakúgy, mint az Alaptörvény XVII. cikk (1) bekezdésében foglalt munkavállalók és munkaadóknak a munkahelyek biztosítására, a nemzetgazdaság fenntarthatóságára, továbbá más közösségi célokra figyelemmel előíró együttműködési kötelezettségének alkotmányos célként előírt rendelkezései sem. Miután az Alaptörvény említett rendelkezései nem Alaptörvényben biztosított jogokról rendelkeznek, ezért alkotmányjogi panasz indítványt rájuk nézve nem lehet alapítani.
- [13] 3.2. Az indítványozó a kúriai döntés folytán az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét kizárólag a jogegységi eljárás megindításának hiányával, illetve az eltérő ítélezési gyakorlatra hivatkozással indokolta. A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll, melynek részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály *de facto* nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége {2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [50]}. Ugyanakkor a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog nem foglalja magában a bíróságokra kötelező jogegységi határozat kikényszerítéséhez való jogot, ezt az Alaptörvény 25. § (3) bekezdése tartalmazza, amely viszont – lásd jelen végzés

Indokolásának 3.1. pontját – nem Alaptörvényben biztosított jog. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az indítványnak tartalmaznia kell továbbá indokolást arra nézve is, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó arra vonatkozó alkotmányossági érvet nem terjesztett elő, hogy a kúriai döntés miért sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését. Mivel az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és a saját alapjogi sérelme közötti összefüggést nem mutatta be, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érvelést nem tartalmaz, így a kérelem nem felelt meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének.

- [14] Az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlatának megfelelően – jelen ügyben is hangsúlyozza: „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [15] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítványt az Abtv. 27. §-ára, és 52. § (1b) bekezdésére tekintettel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján – visszautasította.
- [16] Az alkotmányjogi panasz befogadásának visszautasítása okán a támadott ítélet végrehajtásának felfüggesztéséről az Alkotmánybíróságnak nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2017. július 10.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró